

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Προσφυγή αριθ. 126/10

SÛÈ

κατά Ελλάδα

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 28 Μαΐου 2013 σε επιτροπή με την εξής σύνθεση:

Elisabeth Steiner, *πρόεδρος,*

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Λινός-Αλέξανδρος Σισιλιάνος, *δικαστές,*

και André Wampach, *αναπληρωτής γραμματέας τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2009,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που υποβλήθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την ακόλουθη απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Ο προσφεύγων, κύριος **SËË** είναι Έλληνας υπήκοος, ο οποίος έχει γεννηθεί το 1963 και κατοικεί στην Αθήνα. Εκπροσωπήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Φ. Σιγάλα, δικηγόρο του συλλόγου της Αθήνας.

2. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρίες Β. Πελέκου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ο. Σουροπάνη, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

3. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά εκτέθηκαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

4. Το 1993, ενώ εργαζόταν στο υπουργείο Εσωτερικών, ο προσφεύγων προσεβλήθη από λευχαιμία. Τον Μάρτιο του 1994, ο προσφεύγων αποφάσισε να μεταβεί στις Ηνωμένες Πολιτείες για μεταμόσχευση μυελού των οστών. Τα έξοδα έπρεπε να καλυφθούν από τον οργανισμό κοινωνικής ασφάλισής του, το ΙΚΑ.

5. Για το ταξίδι του στις Ηνωμένες Πολιτείες και την επέμβαση στην οποία υποβλήθηκε, ο προσφεύγων χρειάστηκε να καταβάλει 901.660 δραχμές (2.645 ευρώ) και 6.000 δολάρια, ήτοι σύνολο 2.450.080 δραχμών (7.190,26 ευρώ). Τα χρήματα αυτά θα του επιστρέφονταν από το ΙΚΑ εφόσον προσκόμιζε τα πρωτότυπα των αναγκαίων παραστατικών. Ο προσφεύγων κατέθεσε αυτά τα παραστατικά στις 4 Αυγούστου 1995. Ωστόσο, το ΙΚΑ δεν προέβη σε καμία ενέργεια καταβολής των χρημάτων στον προσφεύγοντα.

6. Στις 5 Νοεμβρίου 1996, λόγω της μη λήψης ενεργειών από την πλευρά του ΙΚΑ, ο προσφεύγων προσέφυγε στο διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών.

7. Με προδικαστική απόφαση της 30^{ης} Απριλίου 1998, το διοικητικό πρωτοδικείο πρόσταξε το ΙΚΑ και τον προσφεύγοντα να καταθέσουν ορισμένα σχετικά έγγραφα εντός προθεσμίας δύο μηνών. Ο προσφεύγων έπρεπε να υποβάλει κάποια έγγραφα σχετικά με τη νοσηλεία του στις Ηνωμένες Πολιτείες, επικυρωμένα από την προξενική αρχή και επίσημα μεταφρασμένα από το υπουργείο Εξωτερικών.

8. Στις 31 Μαΐου 2000, το διοικητικό πρωτοδικείο καταδίκασε το ΙΚΑ να καταβάλει στον προσφεύγοντα το ποσό των 1.702.080 δραχμών (4.995,10 ευρώ), προσαυξημένο με νόμιμους τόκους από την άσκηση της αίτησης έως την καταβολή. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 10 Μαΐου 2001.

9. Στις 10 Ιουλίου 2001, το ΙΚΑ άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του διοικητικού εφετείου Αθηνών.

10. Στις 8 Οκτωβρίου 2001, δημοσιεύθηκε ο νόμος αριθ. 2944/2001 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Τροποποιούσε το άρθρο 53 του προεδρικού διατάγματος 18/1989 ορίζοντας σε 2.000.000 δραχμές το ελάχιστο ποσό μίας διαφοράς προκειμένου αυτή να υποβληθεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

11. Με απόφαση της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2001, το διοικητικό εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου για το λόγο ότι ο προσφεύγων δεν είχε καταθέσει τα πρωτότυπα των αιτούμενων παραστατικών αλλά επικυρωμένα αντίγραφα (απόφαση αριθ. 6409/2001). Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 18 Δεκεμβρίου 2002.

12. Στις 30 Ιανουαρίου 2003, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Στην αίτησή του υπογράμμιζε ότι το διοικητικό εφετείο δεν είχε εξετάσει επαρκώς τον φάκελο και ότι είχε εσφαλμένα θεωρήσει ότι δεν είχε καταθέσει στο ΙΚΑ τα πρωτότυπα έγγραφα που στοιχειοθετούσαν τις σε βάρος του αξιώσεις του.

Επιπλέον, ο προσφεύγων υποστήριζε ότι λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η απόφαση του διοικητικού εφετείου είχε εξαφανίσει την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, ζητούσε με την αίτησή του να γίνουν δεκτές στο σύνολό τους οι αρχικές αξιώσεις του (2.450.080 δραχμές). Ωστόσο αυτές υπερέβαιναν το νέο όριο των 2.000.000 δραχμών.

13. Με απόφαση της 15^{ης} Ιουνίου 2009 (η οποία καθαρογράφηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2009), το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτηση (απόφαση αριθ. 1945/2009). Σημείωσε ότι το αντικείμενο της ενώπιόν του διαφοράς ανερχόταν σε 1.702.080 δραχμές ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος 18/1989, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του νόμου 2944/2001, δεν επιτρεπόταν η άσκηση αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για διαφορά με αντικείμενο χαμηλότερο από 2.000.000 δραχμές.

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

14. Η παράγραφος 3 του άρθρου 53 του προεδρικού διατάγματος 18/1989, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 36 του νόμου 2721/1999 και όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του νόμου 2944/2001, είχε ως εξής:

«3. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναίρεσεως όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι κατώτερο από δύο εκατομμύρια δραχμές. (...) Κατ' εξαίρεση, ασκείται παραδεκτώως αίτηση αναίρεσεως με αντικείμενο κατώτερο από το ανωτέρω ποσό, όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο δικόγραφο της αιτήσεως αναίρεσεως ότι η επίλυση της διαφοράς έχει γι' αυτόν ευρύτερες οικονομικές ή δημοσιονομικές επιπτώσεις που δικαιολογούν την άσκηση της αίτησης (...)»

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

15. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για τη διάρκεια της διαδικασίας.

16. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων, διότι το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν έλαβε υπόψη τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος σύμφωνα με τον οποίο το αντικείμενο της διαφοράς υπερέβαινε το όριο των 2.000.000 δραχμών.

17. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται ότι αποφαινόμενο κατ'αυτόν τον τρόπο, και πολλά έτη μετά την άσκηση της αίτησης, το Συμβούλιο της Επικρατείας παραβίασε το δικαίωμά του πρόσβασης σε δικαστήριο.

18. Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, ο προσφεύγων παραπονείται ότι οι αποφάσεις του διοικητικού εφετείου και του Συμβουλίου της Επικρατείας έθιξαν τις αξιώσεις του έναντι του ΙΚΑ.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι δυνάμει του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης, δεν μπορεί να υποβληθεί ενώπιόν του υπόθεση «παρά μόνο εντός εξάμηνης προθεσμίας από την ημερομηνία της οριστικής εσωτερικής απόφασης». Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, μπορεί να απορρίψει οποιαδήποτε προσφυγή θεωρεί απαράδεκτη κατ'εφαρμογή του εν λόγω άρθρου «σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας.

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει μάλιστα ότι ο κανόνας αυτός, ο οποίος αντικατοπτρίζει την επιθυμία των Συμβαλλόμενων Μερών περί μη προσβολής παλιών αποφάσεων μετά από ένα αόριστο διάστημα, εξυπηρετεί

τα συμφέροντα όχι μόνο της Κυβέρνησης αλλά και της νομικής ασφάλειας ως ενδογενούς αξίας (*De Wilde, Ooms et Versyp κατά Βελγίου*, απόφαση της 28^{ης} Μαΐου 1970, série A no. 12, § 50), ενώ ανταποκρίνεται και στην ανάγκη να έχει ο ενδιαφερόμενος αρκετό διάστημα σκέψης προκειμένου να εκτιμήσει την δυνατότητα να καταθέσει προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου και να καθορίσει το περιεχόμενο αυτής (*Iordache κατά Ρουμανίας* (déc.), αριθ. 55092/00, 23 Μαρτίου 2004). Σημειώνει επίσης το χρονικό όριο του ελέγχου που ασκείται από το Δικαστήριο και επισημαίνει τόσο στους ιδιώτες όσο και στις αρχές του Κράτους την περίοδο πέραν της οποίας ο έλεγχος αυτός δεν είναι πλέον δυνατός (*Kadikis κατά Λετονίας* (αριθ. 2) (déc.), αριθ. 62393/00, 25 Σεπτεμβρίου 2003).

21. Η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την οριστική απόφαση στο πλαίσιο της εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων (*Paul και Audrey Edwards κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 46477/89, 7 Ιουνίου 2011). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης επιβάλλει μόνο την εξάντληση ενδίκων μέσων που είναι διαθέσιμα και επαρκή για την επανόρθωση των επικαλούμενων παραβιάσεων. Σκοπός του άρθρου 35 είναι να δίδεται στα Συμβαλλόμενα Κράτη η ευκαιρία να προλαμβάνουν ή θεραπεύουν τις σε βάρος τους επικαλούμενες παραβιάσεις προτού αυτές υποβληθούν ενώπιον του Δικαστηρίου (βλέπε ιδίως *Selmouni κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 25803/94, § 74, CEDH 1999-V). Ο κανόνας του άρθρου 35 § 1 στηρίζεται στην υπόθεση ότι η εσωτερική έννομη τάξη προσφέρει ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο για την επικαλούμενη παραβίαση των δικαιωμάτων ενός ατόμου δυνάμει της Σύμβασης (*Lakatos κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας* (déc.), αριθ. 42052/98, 23 Οκτωβρίου 2001). Ένα ένδικο μέσο είναι αποτελεσματικό εφόσον είναι διαθέσιμο τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, ήτοι εφόσον είναι προσβάσιμο και ικανό να προσφέρει στον προσφεύγοντα τη θεραπεία των

αιτιάσεών του και παρουσιάζει εύλογες προοπτικές ευδοκίμησης (*Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 46, CEDH 2006-II).

22. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι αποστολή του δεν είναι να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Εναπόκειται καταρχήν στις εθνικές αρχές και, ιδίως στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δικαστήρια, να ερμηνεύουν την εσωτερική νομοθεσία (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά Ισπανίας*, 19 Δεκεμβρίου 1997, § 31, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, § 33, *Recueil* 1998-I, *Pérez de Rada Cavanilles κατά Ισπανίας*, 28 Οκτωβρίου 1998, § 43, *Recueil* 1998-VIII). Ο ρόλος του Δικαστηρίου περιορίζεται στο να εξακριβώνει τη συμβατότητα των επιπτώσεων της ερμηνείας προς τη Σύμβαση. Τούτο ισχύει ακόμα περισσότερο όσον αφορά την ερμηνεία από τα δικαστήρια των κανόνων δικονομικής φύσεως όπως οι προθεσμίες που διέπουν την κατάθεση εγγράφων ή την άσκηση ενδίκων μέσων (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Tejedor Garcia κατά Ισπανίας*, 16 Δεκεμβρίου 1997, § 31, *Recueil* 1997-VIII). Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, επιπλέον, ότι οι κανόνες σχετικά με τους τύπους και τις προθεσμίες που πρέπει να τηρούνται για την άσκηση ενός ενδίκου μέσου αποσκοπούν στη διασφάλιση μίας ορθής απονομής της δικαιοσύνης και του σεβασμού, ειδικότερα, της αρχής της νομικής ασφάλειας. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να αναμένουν την εφαρμογή αυτών των κανόνων (βλέπε *Agboni κατά Γερμανίας* (déc.), αριθ. 71759/01, 25 Σεπτεμβρίου 2006).

23. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στην απόφασή του αριθ. 1945/2009, το Συμβούλιο της Επικρατείας κήρυξε απαράδεκτη την αίτηση του προσφεύγοντος για το λόγο ότι το αντικείμενο της ενώπιόν του διαφοράς ανερχόταν σε 1.702.080 δραχμές, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 53 § 3 του προεδρικού διατάγματος 18/1989, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 του νόμου 2944/2001, δεν επιτρεπόταν η άσκηση αίτησης αναίρεσης

ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για ποσό κατώτερο των 2.000.000 δραχμών. Στηρίχθηκε ως προς τούτο στην απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου η οποία είχε επιδικάσει στον προσφεύγοντα 1.702.080 δραχμές. Σύμφωνα με την ερμηνεία αυτής της διάταξης από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ο προσφεύγων δεν είχε δικαίωμα άσκησης αίτησης αναίρεσης κατά της απόφασης του διοικητικού εφετείου της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2001. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν το όριο του ποσού για την άσκηση αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας εξαρτάτο από τις αξιώσεις των προσφευγόντων, θα υπήρχε κίνδυνος συστηματικής παράκαμψής του. Σε αυτό προστίθεται το γεγονός ότι εναπόκειται στο Συμβούλιο της Επικρατείας να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο.

24. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η αίτηση αναίρεσης που άσκησε ο προσφεύγων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ήταν προδήλως καταδικασμένη να αποτύχει σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η εσωτερική απόφαση που επιλύει οριστικά τη διαφορά είναι η απόφαση αριθ. 6409/2001 του διοικητικού εφετείου, η οποία εκδόθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2001 και επιδόθηκε στον προσφεύγοντα στις 18 Δεκεμβρίου 2002, ήτοι πάνω από έξι μήνες πριν από τις 11 Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής (*Alexandre κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 33197/09, § 42, 20 Νοεμβρίου 2012). Το γεγονός ότι η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις επί του ζητήματος της εξαμηνιαίας προθεσμίας δεν μπορεί να τροποποιήσει την κατάσταση (*Μπελαούζοφ και λοιποί κατά Ελλάδας*, αριθ. 66296/01, § 38, 27 Μαΐου 2004).

25. Έπεται ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει απαράδεκτη την προσφυγή.

**ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL
TRANSLATION**

No. Φ.092.22/4187

(υπογραφή)

André Wampach

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Elisabeth Steiner

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 25 Ιουνίου 2013.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος